

KÖSZÖNTJÜK AZ OLVASÓT!

Köszöntjük a kedves Olvasót abból az alkalomból, hogy ezzel a példánnyal folyóiratunk tizenkettedik számát veheti kézbe. Kiadványunkkal ezúttal a magyarországi fordítástudomány kiemelkedő alakját, Klaudy Kinga Professzor Asszonyt köszöntjük születésnapján, aki gazdag tapasztalataival, országos és nemzetközi hírnevével, szervezőképességével, mindenre kiterjedő figyelmével és nem utolsósorban megnyerő egyéniségével a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézetének, majd Karának az alapítástól fogva meghatározó személyisége volt. Neki köszönheti létét karunk Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke, ő volt az alkalmazott nyelvészeti és fordítóképzés megteremtője Miskolcon, s nélküle folyóiratunkat sem ajánlhatnánk most az olvasó figyelmébe, hiszen ő volt az, aki *Modern Filológiai Közlemények* néven útjára indította. Felsorolhatatlan, mi mindent köszönhetünk neki. Hálánk szerény jeleként szeretnénk átnyújtani Professzor Asszonynak ezt a számot, s még sok-sok boldog, egészségben és a magyar tudományosság javára, aktívan eltöltött évet kívánunk neki!

A számban szereplő, személyes hangvételű köszöntőkkel Klaudy Kinga hallatlanul gazdag munkásságát és iskolateremtő egyéniségét egyetemünk és karunk akkori vezetőinek, Professzor Asszony közelebbi, tanszéki munkatársainak, jelenlegi tanítványainak, valamint a tudományterület neves hazai képviselőinek segítségével próbáljuk megidézni. A köszöntők sorát Farkasné Puklus Mártának az ünnepelttel készített interjúja nyitja, amelynek középpontjában elsősorban a miskolci emlékek, a Miskolci Egyetemért végzett áldozatos munka áll. Bodnár Ildikó pedig Klaudy Kinga gondolataiból gyűjtött össze egy csokorra valót, ezzel kívánva boldog születésnapot.

A fordítástudomány neves hazai és miskolci képviselői, valamint leendő művelői, doktorandusz hallgatók tanulmányokkal is köszöntik Klaudy Kingát. Az írások témakörei igen széles spektrumot fognak át, a tudományterület számos elméleti és gyakorlati vonatkozását reprezentálják. A *műfordítás* problémáit Albert Sándor, Drahot-Szabó Erzsébet és Farkas Nóra tanulmányai gazdag elméleti háttér felvillantásával, sok-sok szemléltető példával tárgyalják. Élvezetes, a laikus olvasó számára is érthető, Saint-Exupéry *Le Petit Prince* című regényének és más remekműveknek a különböző, magyar nyelvű fordításait vizsgáló írásában Albert Sándor azt a kérdést veti fel, milyen nehéz a műfordítás során hiba és nem hiba közé választóvonalat húzni, s mennyire összefügg az erre vonatkozó döntés a fordítástudomány olyan általános kategóriáival, mint az ekvivalencia, a stílus, a veszteség vagy az elfogadhatóság. Drahot-Szabó Erzsébet a műfordítás tíz sarkalatos kérdését tíz tézisben fogalmazza meg, ezek helytálló voltát modern magyar irodalmi művek angol és német nyelvű fordításaiból vett példákon keresztül vizsgálja, s így jut el fontos következtetések megfogalmazásáig. A humoros elemek fordítása sok esetben nagy kihívás elé állítja a fordítót. Farkas Nóra tanulmánya ezt a kérdést Roald Dahl *Charlie and the Chocolate Factory* című művének eredeti szövegét és magyar fordítását összevetve

vizsgálja, melyhez Attardo humorelméletének keretrendszerét használja fel. Érdekes kutatási eredménye az, hogy a vizsgált mű magyar fordítása az angol eredeténél több humoros elemet tartalmaz. Cs. Jónás Erzsébet írása a műfordítás problémáinak elméleti megközelítését gazdagítja a nyelvsemiotika, a funkcionális stilisztika, a pragmatika és a kognitív nyelvészet fordításstilisztikára gyakorolt hatásának széles kitekintésű számbavétele segítségével.

A fordítás során alkalmazott lexikális átváltási műveletek *nyelven belüli fordításban* való alkalmazását sok-sok szemléletes példával világítja meg Dobos Csilla tanulmánya, mely igazolja, hogy ezek a műveletek a nyelvek közötti és a nyelven belüli fordításban egyaránt megtalálhatók.

A *fordítóképzés* kérdéseivel foglalkoznak Dróth Júlia és Farkasné Puklus Márta tanulmányai. Az előbbi a fordítást mint szöveget összetartó formai kohéziós elemek használatát elemzi hallgatói fordításokból vett hibákon keresztül, melyeknél minden esetben a javasolt megoldást is közli. Farkasné Puklus Márta írása a fordítások értékelésének és a rájuk adott hatékony visszajelzési módszereknek a problémáit tárgyalja. Ugyancsak hallgatói fordításokból vett példák felhasználásával mutatja be, hogyan adhat az oktató a fordítást tanuló diák számára a fejlődést segítő, tanulságos visszajelzést.

Egy-egy fontos nyelvi jelenséggel kapcsolatos fordítási kérdéseket állít írása középpontjába Heltai Pál, Simigné Fenyő Sarolta és a Huszár Ágnes–Kegyesné Szekeres Erika szerzőpáros. Heltai Pál tanulmánya az angol *of* előjárószóval alkotott birtokos szerkezet magyarra fordításának lehetőségeivel és nehézségeivel foglalkozik, melyhez a példaanyagot megjelent szakfordításokból, hallgatói fordításokból és hallgatói szinkrontolmácsolásból meríti. A másik két írás a nemekre utaló elemek más nyelvre való fordításának kérdéseit tárgyalja. Simigné Fenyő Sarolta a nőre utaló angol és orosz nyelvű lexémák magyar nyelvre való átültetésekor használt átváltási műveleteket elemzi. A Huszár–Kegyesné szerzőpáros cikke a problémát a feminista fordítástudomány kereteibe helyezi, s a gendernyelvészet szempontjait figyelembe véve vizsgálja, arra is kitérve, hogy milyen nehézségeket okoz a fordítónak, ha a nyelvtani nem kategóriájával nem rendelkező nyelvből (pl. magyarból) az említett kategóriával rendelkező nyelvre (pl. németre) fordít.

A szövegnyelvészet és diskurzuselemzés eredményeit és árnyalt megközelítéseit felhasználva Károly Krisztina tanulmánya a *fordítás szövegszintű elemeinek* átfogó áttekintését kínálja. Azonosítja azokat a szövegszintű változókat, amelyeket a fordítások értékelésekor szisztematikusan vizsgálni kell.

A *szakfordítás* körébe tartozó tanulmánnyal szerepel a tisztelgő kötetben Kurtán Zsuzsa és Szabó Miklós. Az előbbi szerző tankönyvek szövegének elemzésén keresztül mutatja be, hogy a szakszövegek fordításakor a fordítók milyen átváltási műveleteket alkalmaznak, illetve a laikus tanulóval való kommunikáció során milyen pragmatikai és szociokulturális stratégiákat követnek.

Klaudy Kinga inspirálója és támogatója volt annak az együttműködésnek, amely két tudományterület – a nyelvtudomány és a jogtudomány – területét, s az e területeket gondozó kutatóhelyeket: a Miskolci Egyetem Modern Filológiai Intézetét és Jogtörténeti és Jogelméleti Intézetét összekötötte, és azóta is együtt tartja. Ennek az

együttműködésnek a kereteként szolgált korábban az FKFP 0653, s a jelenleg is futó OTKA 112172 számú projekt. E munkának köszönhetően üdvözölhetjük szerzőink sorában Szabó Miklóst, aki írásában a jogi szakfordítások ekvivalenciájának kérdését vizsgálja a szakember szemszögéből, rámutatva, hogy annak alapját a nemzeti jogrendszerek közös eredetre visszamenő intézményi struktúrája kínálja.

Könyvszemle rovatunk ezúttal egy recenziót tartalmaz a *fordításkritika* köréből. Dósa Attila írása Muriel Spark *The Prime of Miss Jean Brodie* című regényének magyar fordítására vonatkozó kritikáját a szerző pályáját és a művet bemutató mikroesszébe ágyazva közli. Kritikai megjegyzései a kiadók számára is tanulságosak lehetnek.

Kötetünk ezen írásait mintegy jelképesen átnyújtva kívánunk Klaudy Kinga Professzor Asszonynak még sok-sok boldog születésnapot!

Köszönetnyilvánítás

A folyóirat szerkesztőbizottsága köszönetét fejezi ki a kötet írásainak lektorálásában részt vett kollégáknak, valamint a kötet technikai szerkesztését végző Takács Zoltánnak.

Szabóné Papp Judit
főszerkesztő

